

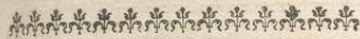
**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

1. Communia quædam atque eidentia principia pro veris
demonstrationibus statuuntur.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

omnis demonstratio, imò, & discursus, pergit, ut per illum in cõclusionem nōscatur, quod in præmissis erat ignotum. Obiectio hæc à qua ægrè expeditur. Falsolus, discursum omnem, nec solum omnem demonstrationem impugnatur. Respondeo facile in antecedenti, ex vi connexionis connexionis subiecti cum prædicato conclusionis; postmodumque in cõclusionem ei assentiri per iudicium, & assensum conclusionis; cui formaliter in antecedenti nondum fuerat assensus: quare per assensum iudicativè (cui solum cognitioni discursus inferuit) ignotum absoluitur in cõclusionem manifestat.

QVÆSTIO III.

Demonstrationum existentie Dei, quæ hæcenus sunt allata, examen, & solidarum ab apparentibus discretio.

EThi certum omnibus ferè doctoribus, ut vidimus, sit Dei existentiam posse à posteriori demonstrari plurique datas à sapientibus citatis, quæta. certat. n. 5. veras demonstrationes habeamus: tamen plus iusto acuti Doctores nonnulli, ut ingenij sui subtilitatem venditarent, atque à se inuentas inanis gloriæ, quam veritatis studiosiores intruderent, solidas illas præcis, ac totis sæculis veneratas, venerandasque omni arte enervarunt. Alij verò novitatis furore decepti, quam par esset, firmiores, evidentioreque discursus hæc dere suas crediderunt, atque demonstrationes iudicant: quare, & veras demonstrationes statuerè, & fallaces, vel minus solidas, ne alios decipiant, detegere operæ præcui erit.

CERTAMEN I.

Communia quedam, atque evidèntia principia pro veris demonstrationibus statuntur.

1 Statuo primò. Quidquid denuò est, antequam non sit non posse habere esse à se, sicut habet Deus, qui neque à se, neque ab alio est factus. Constat evidenter primò: quia ex eo modo essendi à se evidenter inferitur infinitas siue æternitas essendi, sicut & immensitas essendi atque vniuersum infinitas in entitate, atque attributis reliquis Dei. Ex eo enim, quod à nullo Deus sit, vel fiat, non est vnde illi, vel duratio, vel entitas, vel attributum taceatur. Secundò: quia ex eo, quod à se sit Deus, certò etiam, atque infallibiliter inferitur per suam essentiam existere; seu entitatem: ac proinde ex eo, quod non repugnet certò item, & infallibiliter deducitur semper extitisse, existere, atque exiturum esse. Cum autem ea quæ denuò exiunt, evidens sit esse possibilia, evidens etiam esset suo modo à se essent, quo est à se Deus, extitisse semper ac de nouo non esse, sed ex æternitate: quod cum evidenti experientia, eorum, quæ denuò sunt, cum antea non essent, de quibus est prima hæc nostra propositio, manifestè repugnat.

2 Statuo Secundò, nihil eorum, quæ denuò sunt, cum antea non essent, posse non accipere esse ab alio; illud enim, quod non habebat, accipit, commune habet; quod neque accipere à se ipso. Etenim accipere esse, & fieri idem profus est: alitni potest à seipso fieri, sed solum ab alio: ergo quidquid accipit esse, quod antea non habebat, siue denuò sit, ab alio fieri, atque accipere esse necessitè debet. (Mior est per se nota: & demonstratur: quia aliis idem esset prius, & posterius natura seipso: daretque esse, quod pro illo signo non habebat: quæ implicante manifestè, quo etiam demonstratur,

Christoph. de Ortega, de Deo Vno. Tomus I.

nihil fieri, seu accipere esse à seipso, adhuc ab æterno potuisse.

3 Inde etiam evidens est Tertium aliud principium. Repugnare nimirum, quod plura se vicissim, ac mutuo, quoad primum, & idem suum esse, siue mediate, siue immediate efficiant. Etenim, si aliquid efficiat aliud, quoad primum esse illius, à quo, vel mediate, vel immediate, quoad primum sui esse fieret, daret quidem esse illi prius, quam in se illud haberet: daretque proinde, quod nondum habebat; essetque illo posterius, & prius, atque item seipso prius, & posterius: ac denique totum coniunctum eorum se mutuo agentis, seipsum primò de non esse ad esse traduceret, ante quàm illud haberet, seque ipso prius, & posterius foret: quæ omnia, & singula manifestam implicationem, & chimeram involunt, ut de se patet. Quæ his duobus principiis per se quidem notis, atque ex impossibilitate deprehensa in opposito, satis superque demonstratis responderi, apparenter adhuc possent, dissecta à nobis abunde sunt. Controu. 6. de Incarnat. d. 2. qu. 9. Cert. 3. n. 2. ac deinceps; quare eorum oppositione, ac refutatione repetendis merito abstinemus, cum ibi videri facile possint.

4 Statuo Quartò, quod satis per se notum est. Nempe repugnare processum infinitum causarum, & effectuum aliorum ab aliis effectuum sine primo principio, & causa, quæ à nulla causarum, tam in eadem, quam in diuersis mensuris durationis; evidens enim de se videtur nihil posse habere esse derivatum per infinitam seriem causarum sine principio: sicut de se evidens est, nihil fieri posse per aliud, quod per aliud sciatur, nisi tandem ad principium aliquod per se notum, & quod non per aliud innoscat, deueniat, verum, etiam per se notum hoc principium quartum non sit, facile demonstratur. Quia omnia, & singula, quæ in tota illa causarum serie continentur, sunt facta: quandoquidem non admittis in illa aliquam primam causam à se, atque à nulla causa factam: ergo, vel tota illa series, vel aliqua eius pars facta est proprie à se, quod pugnat cum secundo principio; vel vicissim, ac mutuo se causant eius partes, quod pugnat cum principio tertio: ac proinde tota illa series infinita causarum factarum, quam admittis, facta est, ut aiebas; ac non est facta, ut conuinceris, quæ sunt contradictoria; vel ab alio tandem non causato extra totam tuam causarum causarum seriem, aliqua saltem causa ex illis causanda est, quod sit primum causans à nulla ex causatis causis proveniens, ut quarto hoc nostro principio statuebatur.

5 Dices circulum causalitatum mutuarum in causis, & effectibus se mutuo causantibus evidentiissimè esse: si enim prima ex eis causetur ab ultimo effectu vniuersi circulus implicatorius nequit: aut circulum solum in numero finito rerum inueniri posse, non in aggregato infinito: ac proinde neque in serie causarum infinita, quam ad verfarum ponunt causalitatum, circulus locum habere potest. Sed verò, (ut differam tantillum impugnationes, quæ præclusione cuiusvis secundæ se prodent,) contra effectum hoc est: quia per aduersarios ipsos ponitur totam illam infinitam seriem causarum ita esse causarum factarum, ut nulla ex eis à se, siue non facta sit, atque insuper à nullo alio, quod à se, atque extra totam illam seriem sit facta: ergo in eorum doctrina in serie illa infinita causarum, quarum una ab alia illius serie sit facta, circulus admittendus est, qui aliunde in serie illa, quia infinita repugnat: ac proinde aduersarij in sua doctrina in impossibile coguntur, quod est alterum demonstrationis genus pro nostra doctrina, & principio quarto, quod statuebamus n. 4.

6 Dices secundò. Opus non esse, ut toti collectioni causarum, siue omnibus causis in ea inclusis collectione sumptis, conueniat, quidquid omnibus, & singulis causis eius collectionis distribuitur acceptis comperit; maxime, si infinita sit, ut in nostro casu. Etenim in collectione partium durationis infinitæ à parte post, nulla est pars durationis ultra quam alia pars futura non sit: nulla etenim est pars, quæ præterire non possit, imò quæ præteritura non sit; cum tamen ultra totam eius durationis collectionem nulla pars durationis sit futura, neque tota collectio possit præterire, atque duratio finita esse non possit. Scare ergo potest, quod omnes causæ collectionis causarum infinitarum distribuitur sum-

B pte

ORTEGA
In a part
D Via

ptæ, & singule, sint factæ, quin omnes collectiue, seu infinitarum collectio facta sit; quo vitatur circuli repugnantia, vel repugnantia alia, quod tota collectio, vel aliqua eius pars sit facta à se. Fateor plura prædicata toti collectioni simul, & indiuisim conuenire, quæ singulis eius partibus, & omnibus diuisim, & distributiue sumptis conuenire nequeant; & e contra partibus collectioni earum: quia à singulis, & omnibus distributiue sumptis re ipsa collectio differt: id tamen non de omnibus prædicatis verum est; quinimò plura nequeunt toti collectioni conuenire, quin omnibus eius partibus distributiue sumptis conueniant; nec partibus singulis, quin toti etiam collectioni aptentur. Primi generis prædicata sunt, quæ parti, ac toti, vt pars, & totum sunt, conueniunt, & secundum quantitatem, vel quasi quantitatem conueniunt, vel discretam significant. Secundi verò illa, quæ omnino à quantitate, vel quasi quantitate abstrahunt.

7 In his autem numerantur prædicata Entis, Possibilitatis, Impossibilitatis, Existentiæ, atque Entis ab alio, quæ transcenduntia sunt: Per se enim est evidens impossibilibus factis, vel possibilibus, omnibus, & singulis rebus distributiue sumptis, quibus tota collectio, etiam infinita, constat, eam totam possibilem, vel impossibilem fieri. Item existentibus eis omnibus diuisim totam collectionem existere. Similiter evidens est, neque posse totam collectionem infinitam non esse factam ab alio, si omnes, & singule res, quibus constat, distributiue acceptæ, absolute sint ab alio; sicut est etiam evidens de se: quod si ex omnes distributiue acceptæ ab aliqua causa existentiam recipiant, totam collectionem earum ab eadem, existentiam recipere: quin evidens est nullo alio modo posse totam collectionem rerum existere, vel esse factam, seu ab alio, quin omnes, & singule existant, vel sint factæ ab alio: cum collectionis totius existentia, & fieri passium ab alio, nihil aliud re ipsa sit, quam earum omnium, & singulorum coexistentia, & coniunctio omnium fieri passiuorum ab alio. Id quod æquè evidens est in collectione infinita rerum, atque infinita vt patet in collectione infinita temporis præteriti; quæ, nisi omnibus, & singulis eius partibus diuisim, ac distributiue acceptis præteritis, præterita esse non potest.

8 Exemplum autem, quod huic per se noto, ac demonstrato principio ex infinita duratione à parte post, atque singulis, & omnibus diuisim acceptis eius partibus opponeretur ex re non est. Etenim partibus infinitæ durationis futuræ diuisim sumptis ita competit præterire posse, vt non conueniat absolute (sicut causis singulis, & omnibus processibus infiniti admissi ab aduersariis causarum per ipsos conuenit esse causatas) sed excludendo aliarum in præteritione consortium: cum enim duratio essentia sua, successiva sit, atque à parte post infinita, nequit aliqua eius pars præterire, quin post se aliam relinquat, imò infinitas alias futuras: quare ex peculiari natura durationis infinitæ, & extensione quasi quantitativa infinita provenit, vt in ea nulla inueniatur pars, ultra quam alia, imò infinitæ alie non sint futuræ, quæque præterire non possint: cum tamen collectioni toti infinitæ, nec quod ultra illam sit pars durationis futura, neque quod præterire queat conueniat: Deinde futurationis & præteritionis prædicata non sunt intrinseca durationis partibus, sed ab extrinseco, provenientia ab aliis partibus durationis, siue physice, siue imaginariæ, præteritis, vel futuris: quare ei solum durationi competit quæ præteritam, vel futuram aliam habet, cuius modi finita solum est, non autem infinita, qua parte infinita est: quod secus in prædicatis illis entis existentis à se, & existentis ab alio evenire in infinita causarum causarum progressionem evidens ex dictis est: siquidem intrinseca partium prædicata sunt, quæ seipsis illam causarum collectionem constituent, quarumque nulla aliarum causarum causationem, & fieri impedit, quare evidens de se, & ex aliis demonstrationibus satis est, repugnare infinitum processum causarum, & effectuum aliorum ab aliis causarum, sine primo principio, & causa, quæ, vel intra, vel extra earum collectionem sit.

9 Rursus autem idem ipsum principium probatur. Quia omnia entia huius collectionis processus infiniti causarum, suo ordine ab alia, & alia causa in infinitum

regrediendo facta, singularim ab alio sunt: vltimum ergo ens, à quo in infinitum progredimur immediate à penultimo factum est, & mediatè ab aliqua causa, à qua intermediæ ducant, & originem, & virtutem, & actionem: hæc autem nequit esse tota illa collectio causarum, quæ ad collectionem omnium actionum non præcedit; sed potius eis omnibus constituitur: sed neque vlla ex intermediis causis; quia actiones ipsam præcedentes ab ipsa nequeunt procedere: ergo ab aliqua causa à nullo facta, à qua intermediæ reliquæ, earumque actiones deriuentur. Hæc autem est causa prima: ac proinde repugnat processus infinitus causarum ab alio factarum, qui ad causam primam, ac non factam ab alio tandem non perveniat. Denique pone vltimum eius processus effectum album esse, penultimum nigrum, & sic vicissim albis, & nigris causis, & effectibus tum processum infinitum causarum, & effectuum constare; planumque erit, nullum esse ens album quod immediate ab ente nigro non fiat, nullumque nigrum, quod immediate non fiat ab albo; ac proinde tota collectio alborum à nigris, & nigrorum ab albis manifesta contradictione mutue causalitatis, notata hic in principio secundo, num. 3. Quod si dicas non ex eo, quod ens à se sit, convinci esse cæterorum auctorem, ac Deum cum diversis conceptus sint non esse ab alio, & esse aliis insuper auctorem: vt patet in homine, qui ab equo non est, & tamen illius auctor, & causa non est. Contra primò quia demonstratio non solum probat dari ens à se, sed quod cæterorum auctor, & causa sit. Secundo, licet non esse ab aliquo alio determinato, non probet esse illius, vel aliorum auctorem: alii non esse ab alio indeterminatè, seu esse à nullo, quomodo esse hoc ens à se ostenditur, infinitatem virtutis, & perfectionis demonstrat: ac proinde esse cæterorum auctorem, ac Deum summe proinde colendum.

10 Principium quintum statuo. Circulus causalitatum in rebus sese mutuò efficientibus, etiam in diversis durationibus, quin aliæ ab aliis factæ sint, est impossibilis, quia progressio hæc causalitatum, atque circularum aperte debet esse infinita: quæ & cum circulo & ex quarto principio repugnat statuto, n. 4. etenim quæ accipiunt existentiam in vna duratione, in alia necessario præexistere, vt darent existentiam eis, à quibus illam accipiunt, & hæc in alia, & sic infinite regrediendo, quin veniatur ad principium, cum autem infinita sit in eo circulus causalitatum & existentiarum, licet in diversis durationibus, progressio, redeunt contra illam argumenta omnia pro quarto principio efformata: cum infinita progressio, collectioque talium existentiarum, perinde se habeat ac si infinitarum esset rerum. Illa namque nequit non ab aliqua sui parte fieri, ac proinde, siue immediate, siue mediatè, secundum idem sui esse facta erit, vtrique autem hæc extrema principia tenent, est effectus semel productus conservante causa non egeat: quia sine aliqua causa prima, à qua series influxus inchoetur, nequit influxus ad medias, & vltimas deriuari, vt arguit Arist. 2. meth. cap. 2. cæterum, si effectus omnis conservante causa egeat, vt persistat (vt evidens est, quia nihil, quod à se non est habere vltimè esse, aut subsistere potest, quin à causa aliqua actu illud ipsi doneatur, ab eaque ipse illud recipiat: quare non solum in primo, sed in reliquis instantibus, quibus perdurat, sui causam actualem debet, quidquid persistit habere), apertius adhuc & evidentiùs est principium vtrumque.

CERTAMEN II.

Solida Existentia Dei demonstrationes.

1 Prima demonstratio de existentia Dei principia deseruiunt statuta. Sic autem ea habet. In his, quæ ab alio sunt, nequit dari circulus mutuarum causalitatum, nec infinitus causarum, & causarum processus, quin perveniant ad causam aliam, à qua series causalitatum, & causarum incipiat, quæque